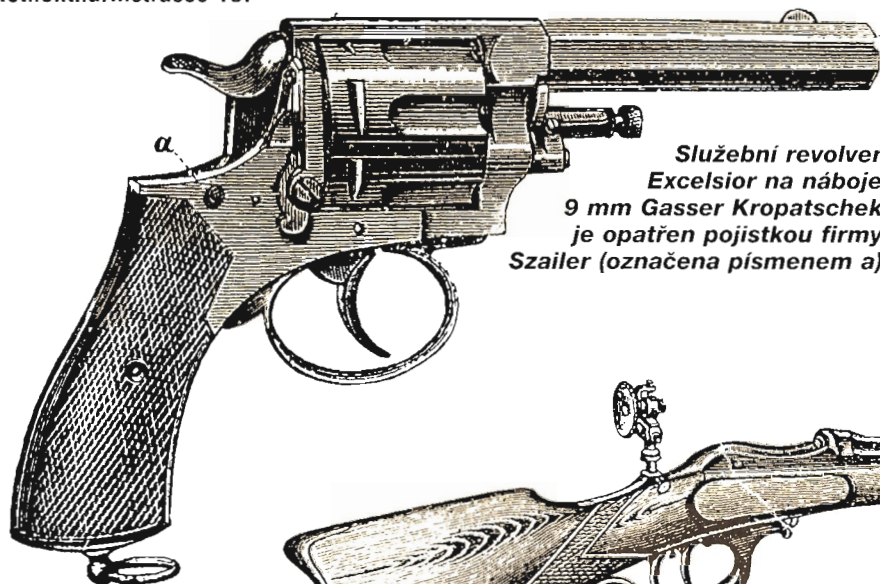

N. SZAILER IN WIEN

NABÍDKA VÍDEŇSKÉHO PUŠKAŘSKÉHO ZÁVODU KONCEM 19. STOLETÍ

Vídeňská firma Nik. Szailer and Comp. patřila v dobách starého mocnářství k významným obchodníkům se zbraněmi v hlavním městě monarchie. Jí prodávané a někdy též upravované zbraně se poměrně řídko vyskytují také na našem území. Díky laskavosti Ing. Ctirada Beneše jsem mohl prostudovat více než dvousetstránkový katalog této firmy pro léta 1894-1895. Firma uvádí jako své sídlo vídeňskou Rothenthurmstrasse 18.

Služební revolver Excelsior na náboje 9 mm Gasser Kropatschek je opatřen pojistkou firmy Szailer (označena písmenem a)

Na počátku katalogu firma nejprve pochválí své výrobky a ceny s tím, že u ní vážený zákazník dostane prvotřídní zboží za ceny, za které konkurence prodává zboží podradné, druhé jakosti. Podobné formulace najdeme ve většině dobových propagačních tiskovin.

Jelikož každý puškařský závod by měl mít nějakou zvláštnost a nejlépe patentem chráněné technické řešení, tučným písmem je hned v úvodu vychválena patentní pojistka pro revolvery, jež je nenápadná a vysoce bezpečná. I kdyby se zbraně zmocnil kriminální živel, nevšimne si jí. Pokusili se vystřelit, rána nevyjde a než najde tlačítko pojistky nad střenkami rukojeti, bude dávno odzbrojen. S tím, že kriminální živly studují katalog ctihodné firmy Szailer, se nepočítá. Revolvery také začíná celý firemní katalog. Poté přichází nepřeborná nabídka levného i drahého zboží z domova i ciziny včetně zámoří.

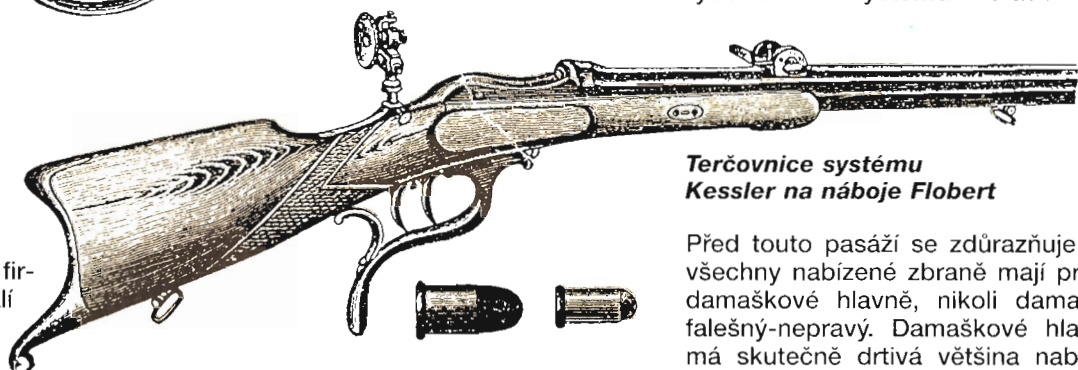
Salonní sportovní pistole na náboje Flobert se nabízejí v různých rážích, provedeních a cenách. Firma nabízí též luk a kuší. Poměrně skromná je

předimenzovaný. Ovšem pro střelce, který byl zvyklý na těžkou terčovnici a mohl cvičit pouze na zahradě, byla takováto zbraň z hlediska střeleckých návyků zřejmě přínosem. Některé flobertky se dodávaly také jako kozlice.

Klasické terčovnice reprezentuje opět systém Henry, dále blokový závěr Martini. Jejich výběr je oproti německým závodům stejné doby poměrně chudý.

Než se zákazník pustí do studia nejdůležitější části katalogu, týkající se loveckých zbraní, je poučen o mírách pažeb, o výrobě damašku, hlavních, družích lůžkových závěrů, předpažbích, pažbách, terčích.

Úvod nabídky zbraní s lůžkovým závěrem je věnován zbraním tehdy již výběhového systému Lefauchaux.

Terčovnice systému Kessler na náboje Flobert

nabídka vzduchovek o pouhých pěti typech. Nejdražší (36 zlatých) je klikou natahovaná vzduchovka se stavitelným dioptrm.

Bohatší je výběr ručnicek na náboje Flobert se závěry Warnant, Marlin, Flobert, Remington, ale také Martini. Poslední zbraň je určena pro zesílené Flobertovy náboje v rážích 6, 7 a 9 mm. Pro Flobertovy náboje firma dodávala též terčovnice systému Kessler, jejichž závěr byl pro tyto náboje, stejně jako závěr Martini, evidentně

Před touto pasáží se zdůrazňuje, že všechny nabízené zbraně mají pravé damaškové hlavně, nikoli damašek falešný-nepřavý. Damaškové hlavně má skutečně drtivá většina nabízených zbraní. Pokud je některý typ výjimečně nabízen kromě hlavní damaškových též v provedení s hlavněmi ocelovými, jedná se vždy o hlavně z Kruppových nebo Whitworthových ocelí.

Nejlevnější dvojky lankasterky mají závěry Lefauchaux. Zbraně se závěry Roux, anglickým závěrem nebo Scottovou temenní kličkou se cenově liší podle kvality zpracování.

Další specialitou slovně firmy byly superlehké dvojky lankasterky „Fusil

Jedna z četných dvojek systému Lefauchaux

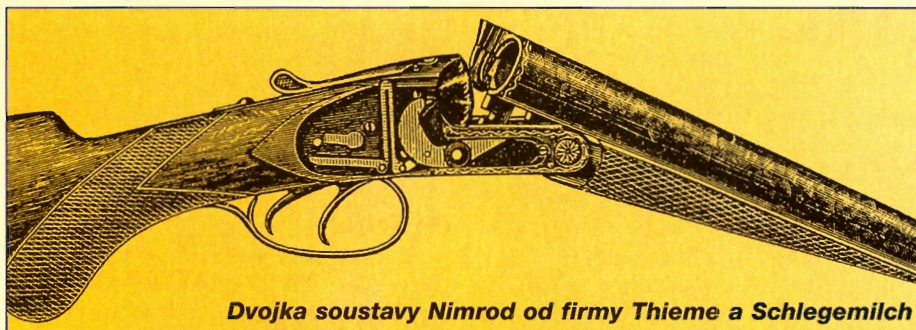

Brokovnice-dvojka Lancaster Hubertus v provedení „Luxus“ byla nabízena v rážích 12 nebo 16 za 125 zlatých

plume“. Vážily mezi 2,5 - 2,75 kg, a to včetně navíjaku na řemen v hlavišti pažby. Nechybí samozřejmě oznámení, že konkurence dodává padělky mnohem horší kvality. O tom, že jde o vynález a zřejmě i výrobek belgický, nikoli vídeňský, se taktně mlčí.

V další části, věnované loveckým zbraním firmy Henri Pieper z Lutychu, ovšem Szailer jejich původ přiznává. Pieperovy zbraně byly zřejmě proslulejší než páně Szailerova firma. Pieperovy zbraně systému Rationel jsou nabízeny jako dvojky, obojetnice i dvojáky, včetně výměnných hlavní.

Szailer dovážel též zbraně anglické. Jako své obchodní partnery uvádí firmu The Matchless Gun Compagnie a údajně známého puškaře Williama Haywooda z Londýna. O první firmě se mi nepodařilo zjistit naprosto nic. Puškaři s příjmením Haywood byli při-

Dvojka soustavy Nimrod od firmy Thieme a Schlegemilch

systému Nimrod suhlské firmy Thieme a Schlegemilch. Chvalozpěv na zbraně s hlavními z Bernardova damašku i Kruppovy oceli je dokonce doprovázen řezem zámku této soustavy.

Další část katalogu je naplněna neobyčejným množstvím obojetnic, vesměs lankasterek, asi od týchž výrobců, od nichž byly v předchozích částech prezentovány dvojky. Na ně navazují kozlice a trojáky ve všech cenových kategoriích.

Závěr nabídky hotových zbraní tvoří výprodej vysloužilých vojenských pu-

řeky. Firma dále na více než stovce stran nabízela součástky zbraní, opravy, transformace, puškařské nářadí, čisticí potřeby, potřeby k přebíjení a odlévání střel, pytlíky na broky i prachovnice. V nabídce bylo též střelivo, většinou cizí výroby. Pouze brokové náboje Le-faucheux dodávala firma pod vlastní značkou. Zajímavý je též výběr rozličných terčů, převážně mechanických, vrhaček a střeleckých odznaků.

20 stran katalogu zaujímá zboží nožířské od nejobyčejnější kudy do kapsy přes tesáky až po luxusní cestovní jídelní soupravy. Tento oddíl zakončuje strana věnovaná vývrškám...

V nabídce dále najdeme sedátka, nádoby, vábníčky, pasti všeho druhu, pouzdra a kufry na zbraně, řemeny, nábojové pásy, batohy, předměty pro výcvik psů, trofeje a předměty z trofejí. V závěru najdeme nabídku oděvních součástek.

Je zřejmé, že hlavní cílovou skupinou zákazníků Szailerovy firmy byli myslivci. Druhou, ale výrazně méně oslovanou skupinou pak byli sportovní střelci. Firma se zaměřovala na konzervativního zákazníka. Držela se

Kulobroková kozlice Lancaster s anglickým závěrem. Kulová hlaveň je z Kruppovy oceli.

Kromě vyřazených rakouských vojenských zbraní byla v nabídce také německá jezdecká karabina Mauser 1871

pomínání v Birminghamu od konce 18. do poloviny 19. století. Větší proslulosti zřejmě nedosáhli. O londýnském puškaři Haywoodovi literatura mlčí. Od tohoto výrobce Szailer nabízí lankasterové dvojky holubářky. Důležité zřejmě bylo, že tyto dvě partnerské firmy byly anglické, neboť anglické zbraně měly dobrý zvuk.

Další specialitou, kterou vyrábí cizí firma, jsou u Szailera hammerlesky

šek za velmi výhodné ceny. Zatímco nejlevnější jednuška na náboje Lefaucheux stála u Szailera 14 zlatých, za pěchotní pušku Wänzl i s bodákem chtěl pouhé 4 zlaté. Zato stovka nábojů do této zbraně přišla již na 6 zlatých. Pěchotní puška Werndl 1867 stála 6 zlatých a jezdecká karabina již 8-12 zlatých podle zachovalosti. Nabídku služebních zbraní doplňují nové služební šavle, kordy, bodáky a tesáky pro všechny složky státního aparátu uniformované monarchie.

osvědčené praxe, že zákazník by si kromě zbraně měl odnést pokud možno všechno, co bude potřebovat k jejímu provozu nebo ještě lépe i to, co zřejmě ani potřebovat nebude.

Jan TETŘEV

Výstava Evropské lovecké a sportovní zbraně 16. - 20. století ve Východočeském muzeu v Pardubicích je pro velký zájem prodloužena do 15. října 2000.